

Nationale Drug Monitor

Minder geregistreerde softdrugsproblematiek en afgedane Opiumwetzaken, CBR-maatregelen tegen alcoholgebruik in het verkeer bijna vergelijkbaar met jaren voor corona.

Op basis van de meest recente update van de Nationale Drug Monitor besteedt deze factsheet aandacht aan nieuwe cijfers over drie ontwikkelingen in drugscriminaliteit en middelengebruik en strafbaar gedrag van de afgelopen jaren.

Deze ontwikkelingen en andere trends in drugscriminaliteit en middelengebruik en strafbaar gedrag staan in de update van de NDM (Nationale Drug Monitor) van het Trimbos-instituut en het WODC. Deze update is uitgevoerd door Regioplan.

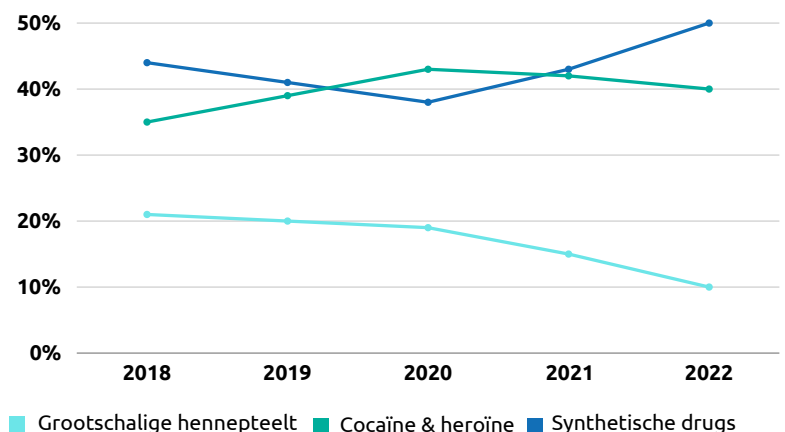
Afname geregistreerde softdrugsproblematiek

Er is de afgelopen jaren een algemene afname waar te nemen omtrent geregistreerde softdrugszaken die doorwerkt in de gehele strafrechtketen. Dit is terug te zien in een daling van het aantal geregistreerde onderzoeken naar softdrugs, een daling van ontmantelingen van hennepkwekerijen en een daling van afdoeningen in eerste aanleg van Opiumwetzaken omtrent softdrugs. Deze algemene afname is mogelijk het gevolg van beperkte opsporingscapaciteit en een verschuiving van prioriteiten in de strafrechtketen: van optreden tegen softdrugs naar aanpak van harddrugs.

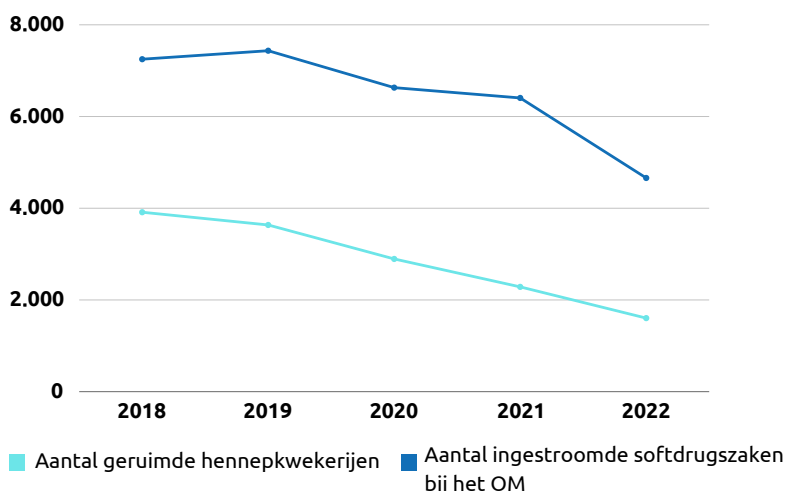
Het aandeel strafrechtelijke onderzoeken naar grootschalige hennepsteelt binnen het totaal aantal onderzoeken naar georganiseerde drugscriminaliteit is sinds 2015 afgenomen. In 2021 ging het om 15% en in 2022 om 10% van alle strafrechtelijke onderzoeken naar georganiseerde drugscriminaliteit. Het aandeel strafrechtelijke onderzoeken naar cocaïne, heroïne en synthetische drugs is sinds 2015 globaal gezien toegenomen.

Bron: OM. Jaarbericht 2020, 2021, 2022, 2023; bewerking Regioplan 2023

Aandeel strafrechtelijke onderzoeken naar georganiseerde drugscriminaliteit door arrondissementsparketten en het Landelijk Parket, naar aandachtsgebied

Aantal geruimde hennepkwekerijen en ingestroomde softdrugszaken bij OM

Het aantal door de politie ontmantelde hennepkwekerijen is gedaald sinds 2013. In 2021 waren dat er 2.285 en in 2022 ging het om 1.604 hennepkwekerijen.

Het aandeel softdrugszaken in het totaal aantal Opiumwetzaken dat bij het Openbaar Ministerie instroomde, daalde sinds 2016. Het ging om 42% in 2021 en 36% in 2022. In 2022 ging het om 4.660 ingestroomde softdrugszaken.

Bron: Nationale Politie, Landelijke Eenheid, Dienst Landelijke Informatieorganisatie (2021, 2022 en 2023).

Minder strafrechtelijke afdoeningen van Opiumwetzaken

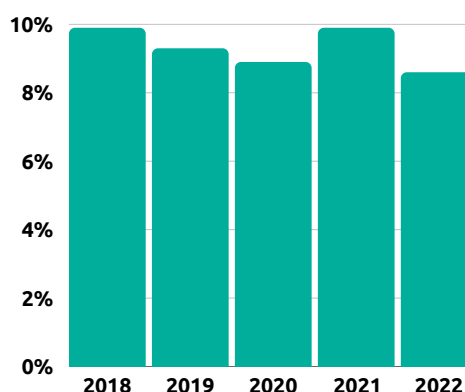
Sinds 2018 daalde het aantal Opiumwetzaken dat door de rechter is afgedaan. Zowel de absolute aantallen zijn gedaald, als de aantallen in verhouding tot het totaal aantal misdrijfzaken dat in eerste aanleg is afgedaan door de rechter. De dalende trend werd in 2021 even onderbroken, mogelijk als gevolg van de sluiting van de rechtbanken tijdens de coronapandemie in 2020, waardoor er in 2021 zaken moesten worden ingehaald. Vooral het aantal softdrugszaken dat door de rechter is afgedaan, nam de afgelopen jaren af. In 2022 daalde ook het aantal afgedane harddrugszaken.

Het aandeel door de rechter afgedane Opiumwetzaken, in verhouding tot het totaal aantal door de rechter afgedane misdrijfzaken (in eerste aanleg), nam af in 2022 ten opzichte van 2021. In 2022 ging het om 8,6% van de zaken terwijl het aandeel in de jaren 2018-2021 rond 9,5% lag.

Noot bij de figuur: per verdachte kan meer dan een zaak geregistreerd zijn.

Bron: OMDATA/RACmin, bewerking WODC/Regioplan.

Aandeel Opiumwetzaken in totaal door de rechter afgedane misdrijfzaken, in eerste aanleg

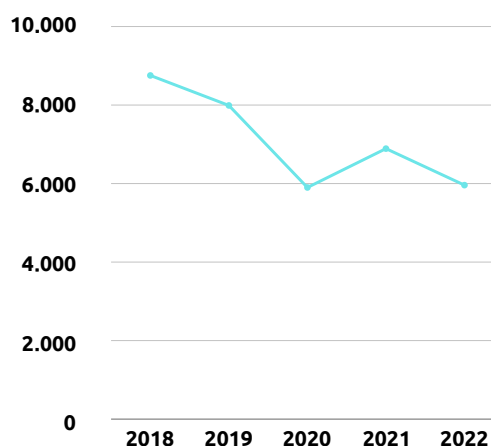
Ook het totaal aantal afdoeningen van Opiumwetzaken door de rechter (in eerste aanleg) daalde in 2022 met 13% ten opzichte van 2021: van 6.890 zaken naar 5.960 zaken. Dit sluit aan bij de dalende trend sinds 2018.

Noot I bij de figuur: per verdachte kan meer dan een zaak geregistreerd zijn.

Noot II bij de figuur: een gering aantal Opiumwetzaken laat zich niet indelen in een van de categorieën. Deze zaken zijn hier niet opgenomen.

Bron: OMDATA/RACmin, bewerking WODC/Regioplan.

Aantal door de rechter afgedane Opiumwetzaken, in eerste aanleg

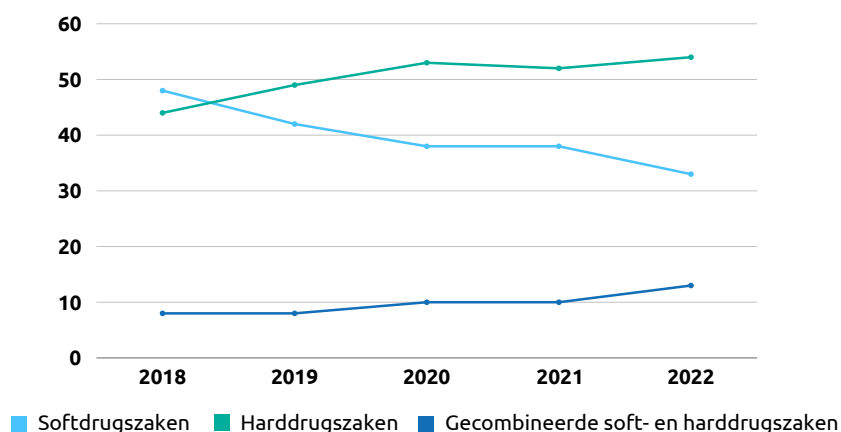

Vooral het aantal softdrugszaken dat door de rechter is afgedaan nam de afgelopen jaren af. Het aandeel softdrugszaken daalde van 48% in 2018 naar 33% in 2022. Het aandeel harddrugszaken en gecombineerde soft- en harddrugszaken nam toe.

Noot bij de figuur: per verdachte kan meer dan een zaak geregistreerd zijn.

Bron: OMDATA/RACmin, bewerking WODC/Regioplan.

Verdeling type door de rechter afgedane Opiumwetzaken, in eerste aanleg

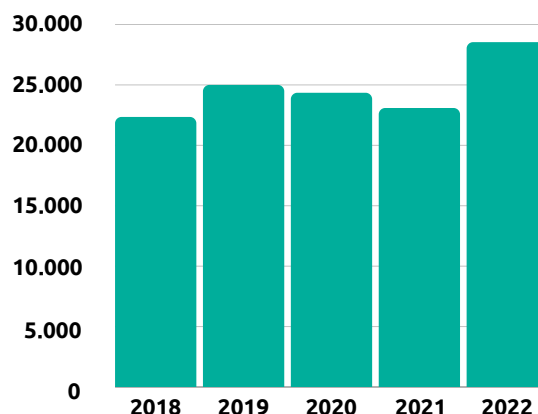
CBR-maatregelen voor alcohol in het verkeer bijna op niveau van voor coronapandemie

In 2022 is, ten opzichte van de paar jaar daarvoor, het aantal meldingen toegenomen dat het Centraal Bureau voor de uitgifte van Rijvaardigheidsbewijzen (CBR) van de politie ontving vanwege alcohol- en/of drugsovertredingen, gevaarlijk rijgedrag of een vermoeden van ongeschiktheid om te rijden door een medische aandoening. Ook het aantal onderzoeken dat het CBR in 2022 instelde naar de rijgeschiktheid naar aanleiding van mogelijk problematisch alcoholgebruik en drugsgebruik was hoger dan in de jaren ervoor. Daarnaast legde het CBR in 2022 vaker de licht educatieve maatregel alcohol en verkeer (LEMA) en de educatieve maatregel alcohol en verkeer (EMA) op dan in de twee jaren ervoor. Hiermee lijkt de omvang van de opgelegde maatregelen weer enigszins op het niveau van voor de coronapandemie te komen.

In 2022 ontving het CBR, vergeleken met de paar jaar daarvoor, meer meldingen van de politie in verband met alcohol- en/of drugsovertredingen, gevaarlijk rijgedrag of een vermoeden van ongeschiktheid om te rijden door een medische aandoening. In 2022 ging het om 28.540* meldingen en in 2021 bijvoorbeeld om 23.090* meldingen.

** Dit betreft mededelingen in verband met alcohol- en/of drugsovertredingen, gevaarlijk rijgedrag of door een vermoeden van ongeschiktheid om te rijden door een medische aandoening. Wegens verschillen in de absolute aantallen tussen de registratiesystemen van de CBR zijn deze cijfers afgerond op tientallen.
Bron: CBR (2021, 2022).*

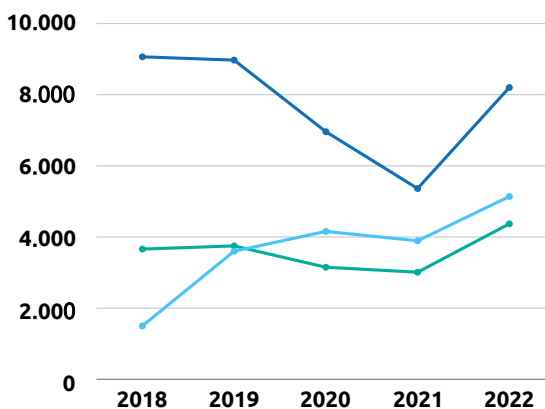
Aantal meldingen dat het CBR ontving van de politie

Ook zijn in 2022 door het CBR, in vergelijking met de jaren daarvoor, meer onderzoeken uitgevoerd naar de rijgeschiktheid van personen wegens mogelijk problematisch alcohol- of drugsgebruik. In 2022 ging het om 4.370 onderzoeken wegens problematisch alcoholgebruik en 5.139 onderzoeken vanwege problematisch drugsgebruik. Dat waren er in 2021 respectievelijk 3.010 en 3.893. Het totaal aantal door het CBR opgelegde maatregelen voor problematisch alcoholgebruik in het verkeer (LEMA en EMA) steeg van 5.363 maatregelen in 2021 naar 8.203 in 2022.

Bron: CBR (2021, 2022).

Aantal onderzoeken naar rijgeschiktheid wegens problematisch alcohol- en drugsgebruik en aantal opgelegde LEMA en EMA

- Aantal onderzoeken naar rijgeschiktheid wegens problematisch drugsgebruik
- Aantal onderzoeken naar rijgeschiktheid wegens problematisch alcoholgebruik
- Aantal opgelegde LEMA en EMA

Voor meer informatie over dit onderwerp, kijk op de website van de NDM: [17.2.3](#).

Publicatiedatum 21 februari 2024